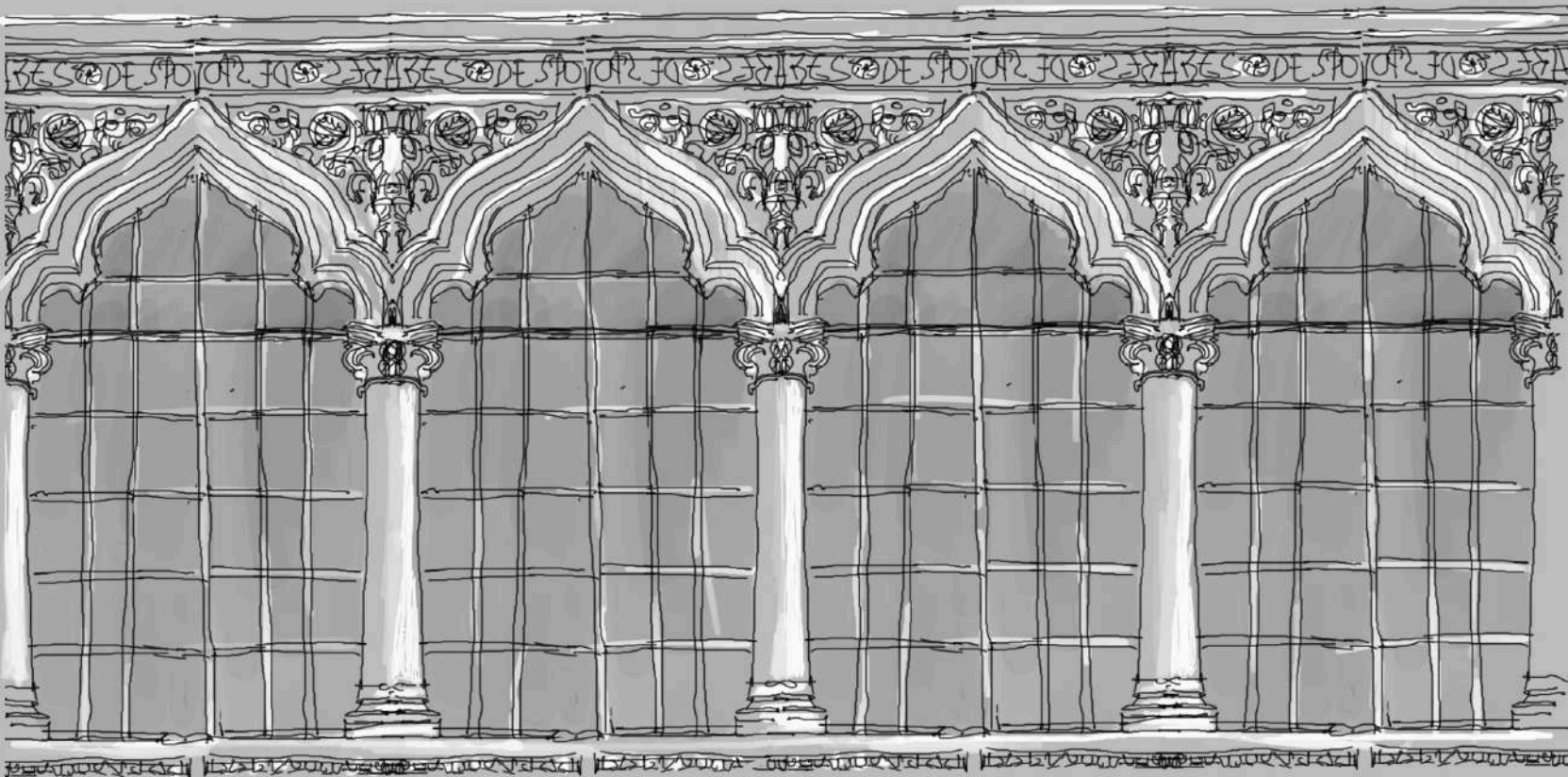


◆ ROMÂNIA ◆

ARHITECTURĂ
PATRIMONIU



mic îndrumar în cadrul cursului
de arhitectură eematico

ee
ce
co
li.

despre patrimoniu în general	3
despre patrimoniul construit	4
elementele arhitecturale ale unei case	6
elemente arhitecturale - exemple România	10
stiluri arhitecturale	19
monumente istorice	36
glosar termeni	39

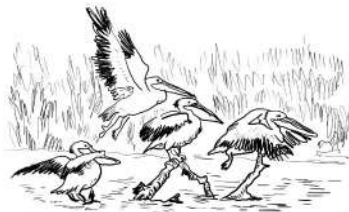
◆ despre patrimoniul, în general

Patrimoniul nu înseamnă doar ceva vechi, ci valoros, moștenit din trecut și important pentru prezent și viitor. El poate fi natural, construit, material sau imaterial și include atât elemente vizibile, precum clădiri, obiecte sau peisaje, cât și tradiții, povești și moduri de viață. Patrimoniul de arhitectură nu se referă doar la clădiri spectaculoase, ci și la cartiere, străzi și spații publice care reflectă viața orașului. Orașul poate fi înțeles ca un ecosistem în care clădirile, oamenii, memoria și funcțiunile sunt legate între ele, iar patrimoniul păstrează memoria acestui ansamblu.



Meșteșugul olăritului de la Horezu

este o formă de patrimoniu cultural imaterial, păstrată și transmisă din generație în generație în zona Vâlcea. El cuprinde nu doar realizarea vaselor din lut, ci și tehnicile de modelare, ardere și decorare cu motive tradiționale și culori specifice. Ca patrimoniu, olăritul de la Horezu este important pentru că arată legătura dintre oameni, muncă și tradiție într-o formă care continuă să existe și astăzi.



Delta Dunării

este un patrimoniu natural important, format acolo unde apele Dunării se varsă în Marea Neagră. Ea este cea mai mare și cea mai bine păstrată dintre deltele Europei și adăpostește peste 300 de specii de păsări și 45 de specii de pești de apă dulce. Este protejată ca patrimoniu natural deoarece are o biodiversitate foarte bogată și un rol important în păstrarea echilibrului naturii.



Centrul istoric al Sighișoarei

este un ansamblu urban medieval format de sașii transilvăneni, dezvoltat ca oraș fortificat cu rol strategic și comercial. Este valoros din punct de vedere arhitectural pentru că păstrează structura veche a cetății, străzile, turnurile și clădirile adaptate reliefului de pe deal și din Orașul de Jos. A fost inclus în Patrimoniul Mondial UNESCO în anul 1999, deoarece reprezintă un exemplu bine păstrat de oraș medieval locuit și o mărturie importantă a culturii sașilor din Transilvania.



Castelul Peleș

a fost construit între anii 1873 și 1914, ca reședință de vară a familiei regale. Clădirea este realizată în stil neo-renascentist german și se remarcă prin turnuri, terase, fațade decorate și interioare lucrate cu multă atenție. Este considerat monument de arhitectură pentru că arată modul în care se construia la sfârșitul secolului al XIX-lea și are o valoare importantă pentru istoria și patrimoniul României. Prin forma și detaliile sale, castelul arată influențele arhitecturii europene din acea perioadă.

◆ despre patrimoniul construit

În fiecare zi trecem pe lângă zeci sau chiar sute de clădiri și este ușor să observăm că acestea sunt diferite între ele, unele fiind chiar foarte speciale. Dar cum sunt ele speciale? Poate datorită perioadei în care au fost construite, sau a arhitectului care le-a construit sau a funcțiunii (scopului) pe care o au. Perioada ne spune despre tehnicile de lucru și materialele pe care le foloseau și ce elemente decorative se foloseau. Arhitectul poate influența cum arată o clădire în funcție de propria lui viziune și propriile idei despre cum trebuie să arate o casă. Funcțiunea poate influența felul în care arată o construcție, de exemplu turnul prezent la o biserică.

Tot mediul construit ne poate spune istoria unui loc, a unei comunități. Patrimoniul este practic istoria materializată, palpabilă în cazul arhitecturii, valoroasă pentru înțelegerea trecutului nostru.

Patrimoniul este valoros nu doar prin vechime, ci și prin modul în care este realizat. Să luăm de exemplu o casă. Poate pentru a fi construită, oamenii au cercetat și au realizat un nou material, cum ar fi cărămida. Vă imaginați ce valoroasă este prima casă construită vreodată din cărămidă? Sau poate casa respectivă are decorații cu totul și cu totul speciale, poate chiar unice în lume.

Patrimoniul influențează și viitorul, el fiind o mărturie a ce a fost și oferă multe lecții din care oamenii pot învăța. De aceea are nevoie de protecția noastră, a arhitecților, dar și a oamenilor care intră în contact cu aceste construcții.

Deși patrimoniul poate fi de mai multe tipuri, noi ne vom concentra acum pe cel construit, adică pe monumentele istorice; dar nu numai pe acestea, ci și pe mai multe tipuri de construcții din România care dau specificul orașelor sau satelor și îl fac recunoscutibil călătorilor care vin din alte țări.



◆ tipuri de construcții de patrimoniu

O construcție sau un ansamblu de construcții pot intra în patrimoniul local, național sau universal datorită mai multor considerente.

- în acea casă a locuit o mare personalitate a vremii. Fie că vorbim despre un scriitor, muzician sau matematician, oamenii doresc uneori să conserve locul respectiv ca un omagiu adus persoanei speciale. De multe ori puteți zări pe o casă sau un bloc o inscripție cu „Aici a locuit sau a creat ...”. De exemplu, când mergeți în vizită în Salzburg, Austria, puteți vizita casa lui Mozart.
- o casă poate avea diferite elemente arhitecturale deosebite, care stau mărturie unei perioade anume în care se construia într-un anumit fel. De exemplu decorațiuni, ferestre mai speciale, acoperișuri etc. Când o construcție are multe astfel de elemente, este important să o conservăm și restaurăm astfel încât ea să rămână prezentă cât mai mult timp. Așa cum nouă ne place să mergem la Roma să vedem cum locuiau romanii acum mii de ani, așa și moștenitorilor noștri le va plăcea să vadă cum locuim noi în anii 2000 și care erau obiceiurile noastre.



Mozart, compozitor - 1756 - 1791
născut în Salzburg, Austria



Colosseum, Roma, Italia

- un ansamblu de mai multe construcții poate deveni el valoros, chiar dacă fiecare construcție în parte nu ni se pare neapărat specială în vreun fel. De exemplu un sat de munte, unde oamenii trăiesc de sute de ani la fel, conservat în starea în care era atunci, poate fi foarte valoros pentru înțelegerea modului de a locui a diferitelor culturi.
- o construcție poate fi valoroasă prin soluțiile tehnice prin care a fost construită. De exemplu turnul Eiffel din Paris care a reprezentat un mare simbol al ingineriei secolului XX și care este conservat și vizitat anual de mii de oameni din toată lumea.



Sat Rășinari, Sibiu, România



Turnul Eiffel, Paris, Franța

◆ elementele arhitecturale ale unei case

Fiecare construcție conține indicii în designul ei despre când a fost construită, cine a construit-o, care este povestea ei. Pentru a identifica construcțiile care sunt potrivite pentru a fi incluse în patrimoniul unei țări, este nevoie să analizăm elementele componente ale unei case, mai ales cele vizibile în exterior.

Pentru diferite zone ale țării (și ale lumii în general), putem observa cum toate aceste elemente se schimbă în funcție de mai mulți factori precum: relief, climă, cultură și tradiții, ocupații, materiale de construcții disponibile și mulți alți factori care influențează modul în care sunt construite casele.

De exemplu, foarte des întâlnim la construcții istorice aceste elemente denumite **capiteluri**. Capitelul este partea superioară, de obicei decorată, a unei coloane, care face legătura între coloană și elementul pe care îl susține (arc, grindă sau fronton).



Capitel toscan

- formă simplă și robustă, cu decor minim.

Capitel doric

- formă simplă, specifică arhitecturii grecești.

Capitel ionic

- decorat cu două volute (spirale) pe laterale.

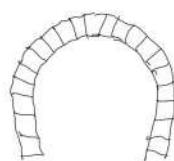
Capitel corintic

- bogat decorat cu frunze de acant.

Capitel compozit

- combină volutele ionice cu frunzele corintice.

Un alt element după care ne putem ghida pentru a descifra limbajul clădirilor, este **arcul**. De-a lungul timpului, constructorii au căutat și au testat foarte multe forme de arc pentru a putea construi mai înalt, mai rezistent, sau cu o anumită estetică arhitecturală. Astfel s-au născut mai multe tipuri de arce.



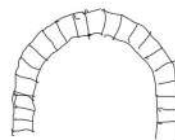
Arc în plin cintru



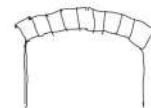
Arc ogival gotic



Arc turtit



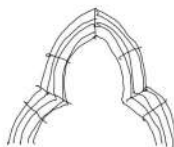
Arc semicircular



Arc segmentar



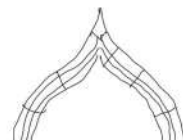
Arc parabolic



Arc trilobat



Arc în potcoavă



Arc ogival

◆ ferestrele, acoperișul...

Apoi, dacă începem să privim lucrurile mai în ansamblu, începem să observăm diferențele **componente ale unei construcții**, care ne dau la fel de multe indicii despre când a fost construită, cum și poate chiar de cine. De exemplu, în România, de-a lungul timpului, pe măsură ce oamenii din alte țări au început să sosească pe teritoriul nostru, au început să apară și influențe din țările respective. Vedem elemente aduse din Spania, Italia, sau chiar Franța.

Pentru a ne putea orienta în timp și spațiu în ceea ce privește descifrarea unei case, putem să ne uităm la ferestre. De exemplu, **ferestrele** pot oferi indicii importante despre epoca în care a fost realizată o clădire. Dacă au forme alungite și decorații complexe, este posibil să aparțină arhitecturii gotice (fig. 1). Dacă au forme simple, geometrice și puține elemente decorative, ele pot indica o clădire din epoca modernă sau contemporană (fig. 2).

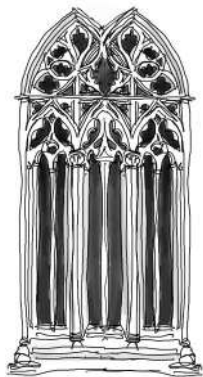


Fig. 1 – Fereastră gotică
fereastră înaltă, cu arc ascuțit și decorații bogate, specifică arhitecturii medievale.

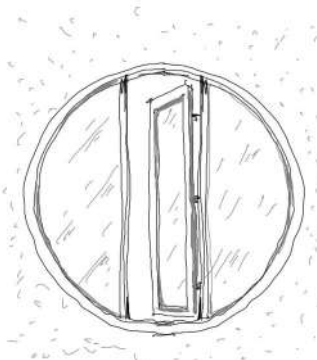
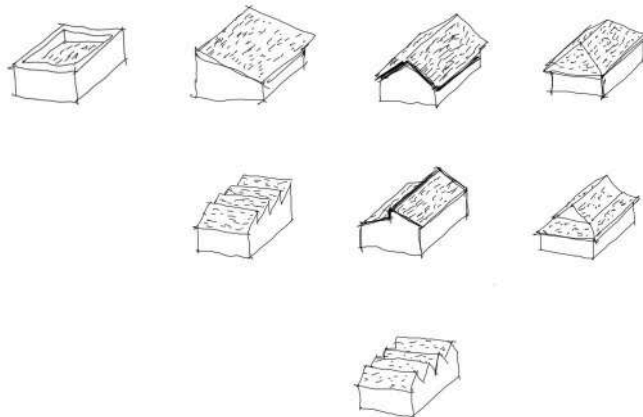


Fig. 2 – Fereastră contemporană
fereastră simplă, cu forme geometrice clare și fără ornamentație, caracteristică arhitecturii moderne.

Acoperișul este una dintre cele mai importante părți ale unei clădiri, având rolul de a o proteja împotriva ploii, zăpezii, vântului și soarelui. Forma acoperișului nu este aleasă întâmplător, ci depinde de climă, materiale disponibile și tradițiile locale. De exemplu, în zonele cu multă zăpadă se folosesc acoperișuri înclinate, pentru ca zăpada să alunece ușor, în timp ce în zonele calde pot apărea acoperișuri plate. În același timp, acoperișul contribuie mult la aspectul clădirii, fiind un element important de design. Prin formele și combinațiile lor, acoperișurile pot face clădirile mai simple, mai elegante sau mai spectaculoase.



acoperiș
în terasă
simplu și
modern

înclinat,
într-o
singură
pantă

acoperiș
în două
ape,
clasic,
eficient

acoperiș
în patru
ape,
stabil,
protejat

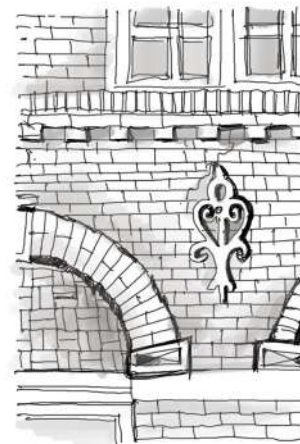
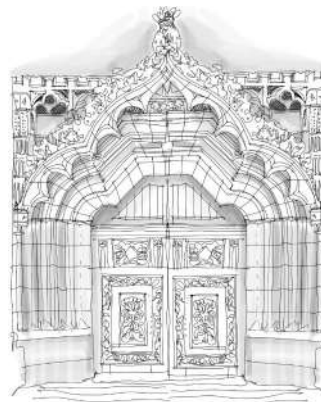
◆ materialele de construcții

Materialele de construcții pe care le-au folosit arhitecții de-a lungul timpului au contribuit la forma orașelor în care trăim astăzi. Diferitele materiale nu influențează doar rezistența unei clădiri, ci și aspectul ei. Ele ne pot oferi indicii despre perioada în care a fost construită o clădire, despre tehnicile folosite și despre resursele disponibile în acel loc. De exemplu, în zonele de munte se folosește frecvent piatra, în timp ce în câmpie întâlnim mai des cărămida sau lemnul.

De-a lungul istoriei, oamenii au folosit materiale precum lemnul, ușor de prelucrat și disponibil în multe regiuni, dar mai puțin rezistent în timp, sau piatra, foarte durabilă, dar mai dificil de transportat și de modelat. Cărămida a devenit populară datorită faptului că este mai ușor de produs și permite construirea rapidă a clădirilor. În epoca modernă, betonul și oțelul au schimbat radical arhitectura, făcând posibilă construirea clădirilor înalte și a structurilor complexe.

Astăzi apar tot mai multe materiale și tehnologii noi folosite în construcții. Pe lângă materialele tradiționale, arhitecții utilizează ceramică tehnică, sticlă, materiale compozite sau elemente realizate prin imprimare 3D. Acestea pot fi mai ușoare, mai rezistente sau mai eficiente energetic. De exemplu, sticla permite pătrunderea luminii naturale, iar materialele izolatoare moderne ajută la reducerea consumului de energie.

Noile tehnologii permit realizarea unor forme și structuri care înainte erau greu de construit, iar arhitectura continuă să evolueze, combinând materialele tradiționale cu soluții moderne. Alegerea materialelor este, așadar, esențială, deoarece influențează atât aspectul clădirii, cât și modul în care aceasta este folosită și rezistă în timp.

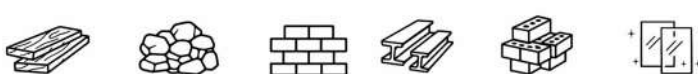


Piatra

Unul dintre cele mai vechi materiale de construcție. Este foarte rezistentă și durabilă, de aceea a fost folosită pentru castele, biserici și clădiri importante. Piatra permite realizarea unor elemente decorative bogate și poate rezista sute de ani.

Cărămida

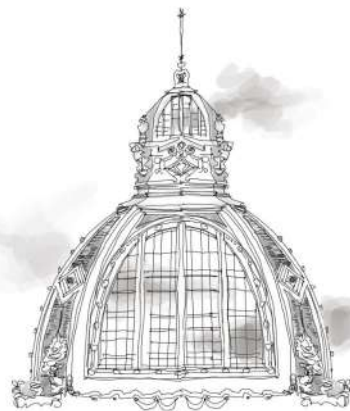
Material de construcție realizat din argilă modelată și arsă în cuptor. Cărămida este mai ușor de produs și de folosit decât piatra și a fost utilizată pe scară largă în orașe pentru case, clădiri publice și ziduri. Ea permite realizarea unor pereți rezistenți și a unor modele decorative în zidărie.





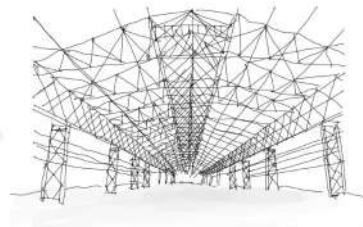
Lemn

Unul dintre cele mai vechi materiale de construcție folosite de oameni. Este ușor de prelucrat și a fost utilizat pentru case, biserici, structuri de acoperiș, foșoare sau elemente decorative. Lemnul se întâlnește frecvent în arhitectura tradițională, mai ales la casele rurale, dar și în construcții moderne, unde este folosit pentru structuri ușoare, fațade sau amenajări interioare. Lemnul este obținut prin tăierea copacilor, apoi este prelucrat, uscat și transformat în scânduri, grinzi sau panouri.



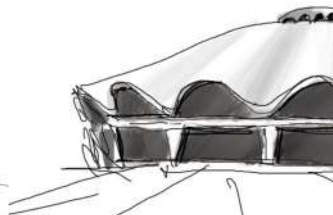
Sticlă

Material transparent care permite pătrunderea luminii în interiorul clădirilor. În trecut era folosită mai ales pentru ferestre și vitralii, dar în arhitectura contemporană este utilizată pe scară largă pentru fațade, pereți sau acoperișuri. Sticla este frecvent întâlnită în clădiri de birouri, centre comerciale, muzee sau alte construcții moderne. Sticla este produsă prin topirea nisipului la temperaturi foarte ridicate, după care materialul topit este turnat sau laminat în plăci.



Metal

Material foarte rezistent, folosit pentru structuri, cadre de clădiri, poduri sau elemente decorative. Odată cu dezvoltarea tehnologiei, metalul a permis construirea unor clădiri mai înalte și mai deschise. Este utilizat mai ales în hale industriale, clădiri de birouri, gări, poduri sau structuri mari. Metalele folosite în construcții, precum oțelul sau aluminiul, sunt obținute prin prelucrarea minereurilor extrase din sol și topirea lor în cuptoare speciale.



Beton

Material realizat din ciment, apă, nisip și pietriș, care devine foarte solid după întărire. Betonul este unul dintre cele mai utilizate materiale în construcțiile moderne, fiind folosit pentru fundații, pereți, planșee și structuri de rezistență. Îl întâlnim frecvent în blocuri de locuințe, clădiri publice, poduri, parcuri sau infrastructură urbană. Betonul se produce prin amestecarea cimentului cu apă, nisip și pietriș, iar amestecul se întărește treptat după ce este turnat în forme..

◆ elementele unei construcții - exemple din România

Fiecare construcție conține indicii în designul ei despre când a fost construită, cine a construit-o, care este povestea ei. Pentru a identifica construcțiile care sunt potrivite pentru a fi incluse în patrimoniul unei țări, este nevoie să analizăm elementele componente ale unei case, mai ales cele vizibile în exterior.

Pentru diferite zone ale țării (și ale lumii în general), putem observa cum toate aceste elemente se schimbă în funcție de mai mulți factori precum: relief, climă, cultură și tradiții, ocupații, materiale de construcții disponibile și mulți alți factori care influențează modul în care sunt construite casele.



Casele din România reflectă diversitatea istorică și geografică a regiunilor, fiind influențate de climă, materiale locale și tradiții culturale. Nu există un singur tip de locuință specific întregii țări, ci mai degrabă o varietate de forme și soluții arhitecturale.

În mediul rural, casele tradiționale sunt, de regulă, construite din materiale disponibile local, precum lemnul, piatra sau chirpiciul, și sunt adaptate condițiilor de relief și climă. De exemplu, în zonele montane predomină construcțiile din lemn, cu acoperișuri înalte și înclinate, în timp ce în zonele de câmpie se întâlnesc mai frecvent case din lut sau cărămidă, cu acoperișuri mai joase.

În mediul urban, locuințele au evoluat în funcție de perioadele istorice și de influențele stilistice. În orașe pot fi întâlnite case de sfârșit de secol XIX și început de secol XX, cu influențe neoromânești, eclectice sau Art Nouveau, alături de construcții moderniste din perioada interbelică și de dezvoltări contemporane. Acestea pot avea planuri și organizări diferite, în funcție de parcelare, densitate urbană și statut social.

Elemente precum pridvorul, foișorul sau decorațiile sculptate în lemn apar frecvent în arhitectura tradițională, dar nu sunt prezente în toate regiunile sau în toate tipurile de locuințe. De asemenea, organizarea accesului, poziționarea față de stradă sau existența unui soclu ori a unui subsol variază semnificativ de la o zonă la alta.

Astfel, arhitectura locuințelor din România trebuie înțeleasă ca un ansamblu divers, în care fiecare regiune contribuie cu particularități proprii, adaptate contextului natural și cultural.



termeni - studiu de caz: casa cu turn



acoperiș turn - învelitoare din tablă în formă de solzi

șorț metalic
streșină din lemn
sageac din lemn cu elemente decorative

tâmplărie fereastră dublă din lemn

acoperiș - învelitoare din tablă fălțuită
lucarnă (fereastră volumetrică în acoperiș)

tencuială decorativă aplicată cu șpaclul
decorațiune cu zugrăveală lisă

pazie din lemn

brâu decorativ

element de tinichigerie - burlan metalic

element de tinichigerie - jgheab metalic

arc trilobat

capitelul coloanei

coloană

tâmplărie ușă din lemn cu sticlă, cu supralumină

baza coloanei

zolbanc

parapet cu decorațiuni

soclu din piatră

◆ acoperiș

Acoperișul este format din structura interioară și straturile superioare Șarpanta (structura) îl face să stea în picioare, să nu cedeze din cauza gravitației. Iar straturile următoare protejează casa de intemperii. Ultimul strat al unui acoperiș poartă denumirea de învelitoare și poate fi realizată din diferite tipuri de materiale.

La casele istorice se folosea țiglă din ceramică arsă (uneori și glazurată în diferite culori cum sunt exemple în orașul Câmpina) sau din lemn sub denumirea de șită sau șindrilă. În anumite zone unde clima permite, se folosesc și învelitori din paie. Ulterior au apărut și alte materiale, unul dintre ele fiind tablă, foarte des întâlnite la casele din Breaza.



Șită (sau șindrilă) de lemn
fâșii înguste de lemn

O soluție tradițională care astăzi se folosește din ce în ce mai puțin, deoarece este un proces lent de producție și costisitor. Șita este un element tradițional care merită păstrat ca mărturie a vremurilor în care a fost folosit. Ea nu prea se poate restaura, este nevoie de înlocuirea ei cu una nouă.



Țigle ceramice
piesă de argilă arsă

O soluție tradițională mai recentă decât șita este țigla, care este mai durabilă în timp și mai ușor de produs. Este un element valoros al unei construcții care îi dă caracterul. În cazul unei restaurări, se poate refolosi.



Tablă sub formă de solzi

O soluție mai nouă și mai ușor de realizat, se întâlnește mai des la cupole sau turle. Este un mod ingenios de a realiza o învelitoare curbă pe mai multe direcții.



Țiglă metalică

O soluție recentă de a realiza o învelitoare este cu țigle din tablă care păstrează doar o amintire a țiglelor ceramice.



Tablă fălțuită

O soluție ce se folosește foarte des și care este folosită la orice tip de casă. Ideal ar fi ca aceasta să fie folosită ținând cont de specificul casei și de perioada în care a fost construită.

◆ tâmplării - ferestre și uși

Ferestrele au un rol important în imaginea unei case. Ele ca și ușile sunt realizate din lemn vopsit de cele mai multe ori la casele tradiționale. Uneori au o culoare la exterior diferită de cea din interior. La casele contemporane ca arhitectură, tâmplăriile pot fi din lemn, metal sau PVC.



geam dublu - 1 canat



geam simplu 2 canaturi



geam simplu - 3 canaturi



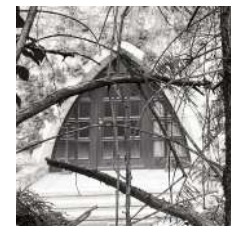
geam simplu 1 canat și supralumină



geam simplu - 2 canaturi și supralumină



geam dublu - 3 canaturi și supralumină



ușă în arc frânt



fereastră de colț cu tâmplărie metalică



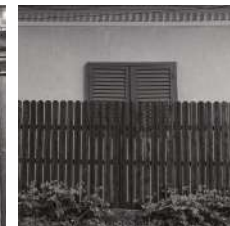
balcon închis cu geamuri -geamlăc -



lucarnă



ușă cu supralumină și decorațiuni de lemn și metalice



fereastră cu obloane

La casele tradiționale ferestrele sunt de obicei mai înalte decât late, dar depinde de perioada în care au fost construite și pentru ce scop. La construcțiile moderne, ferestrele pot fi de orice formă își imaginează arhitectul.

◆ finisaje

Ultimul strat al unei construcții, cel care rămâne vizibil, se numește finisaj. Pereții sunt tencuiți și zugrăviți, sau au lambriuri de lemn. Soclul poate fi placat cu piatră sau tencuit, ferestrele pot fi verzi sau galbene, și așa mai departe. Variantele sunt aproape infinite.

La arhitectura din Breza putem observa mai multe puncte comune între case, la nivelul finisajelor. Acestea sunt simple, de regulă, fiind tencuieli acoperite cu zugrăveli de var, iar lemnul este lăsat aparent sau vopsit în nuanțe de brun-cenușiu. Pereții sunt colorați de obicei în culori naturale, deschise, în general alb sau bej. Unele tencuieli au diferite texturi sau sunt prelucrate pentru a da volum unor anumite decorațiuni.



1.tencuială pe suport
de paie și scânduri
2.lemn vopsit brun



1.zugrăveli de culoare
albă și roz
2.lemn vopsit verzui
și brun



tencuială realizată cu
șpaclul



tencuială texturată și
tencuială lisă pe
ornamente



1.zugrăveli de culoare
albă
2.lemn vopsit verzui
și brun



lambriu din lemn
vopsit verde



lambriu din lemn
tăiat triunghiular
vopsit brun



piatră brută



placare de piatră
(stânga) și imitație
piatră din tencuială
(dreapta)



tencuială realizată cu
șpaclul



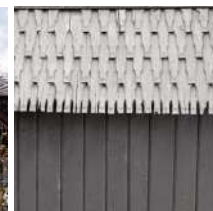
tencuială pe care
crește iederă (un nou
tip de finisaj)



lambriu de lemn cu
capete decorative



lambriu de lemn din
bușteni



șită și lambriu de
lemn

◆ decorațiuni

Elementele decorative dau specificul unei case. Oamenii au simțit dintotdeauna nevoia de a-și înfrumuseța locuințele, atât la interior cât și la exterior. Astfel au început să prelucreze lemnul prin sculptare sau traforare, au realizat diferite tipuri de tencuieli, au inventat moduri de a îmbina materialele pentru a obține diferite efecte.

De-a lungul istoriei, oamenii au schimbat modul în care își decorează casele, urmărind specificul unei perioade sau a unei zone geografice. Simbolurile alese erau inspirate din natură sau tradițiile locale. Însă uneori aceste decorațiuni aveau și un rol practic, de a proteja casa împotriva scurgerii apei sau de a stabiliza anumite elemente sau pentru a permite lumina să intre în anumite spații (de exemplu traforajele din zona podurilor).



! provocare

De multe ori în procesul de restaurare este necesară refăcea decorațiunilor din ipsos de pe fațadele caselor. Alege-ți un element dintre cele de mai jos și recreează-l din lut sau plastilină.



funcțiunile clădirilor

În arhitectură, termenul de funcțiune se referă la scopul sau utilizarea unei clădiri ori a unui spațiu din interiorul acesteia. Cu alte cuvinte, funcțiunea răspunde la întrebarea: „La ce folosește acest spațiu?”.

Astfel, funcțiunea reprezintă rolul pe care îl are o clădire sau o încăpere, adică activitatea pentru care este gândită și utilizată. De exemplu, o sală de clasă are funcțiunea de învățare, o locuință are funcțiunea de locuire, un spital este destinat îngrijirii medicale, iar un teatru este conceput pentru spectacole.



Clădirile din zona istorică comercială a Bucureștiului, precum Lipscani sau Smârdan, erau destinate magazinelor și atelierelor, acestea fiind înguste și alungite, cu deschideri mari la parter pentru a atrage clienții. Etajele erau folosite pentru locuire sau depozitare, iar fațadele sunt orientate către stradă, formând un front continuu. Astfel, forma și organizarea lor sunt direct legate de funcțiunea comercială, care cere vizibilitate și acces ușor.

Un aspect esențial în arhitectură este faptul că forma și organizarea unei clădiri sunt strâns legate de funcțiunea ei. Arhitecții proiectează spațiile astfel încât acestea să răspundă cât mai bine activităților care urmează să se desfășoare în interiorul lor, asigurând atât eficiență, cât și confort pentru utilizatori.



Clădirea Primăriei din Arad arată foarte bine cum funcțiunea influențează arhitectura. Fiind o clădire administrativă, destinată conducerii orașului și relației cu cetățenii, ea este proiectată pentru a transmite autoritate, stabilitate și importanță. Acest lucru se vede în forma ei simetrică, care sugerează ordine și echilibru, în intrarea centrală evidențiată, care marchează accesul principal, și în turnul cu ceas, care o face vizibilă și îi subliniază rolul central. Dimensiunea mare și detaliile decorative contribuie și ele la caracterul reprezentativ al clădirii, arătând că este un spațiu public important, organizat atât pentru activități administrative, cât și pentru evenimente oficiale.

◆ detectivii clădirilor

Înțelegerea unei clădiri poate fi comparată cu munca unui detectiv: pentru a descoperi istoria ei, trebuie să observăm cu atenție indiciile pe care le oferă. Aceste indicii pot fi diferențe de materiale, modificări ale formelor sau mici neregularități care, la prima vedere, par nesemnificative, dar care ascund informații importante despre evoluția construcției.

Detaliile joacă un rol esențial în acest proces. Elemente precum modul în care sunt realizate ferestrele, tipul de tencuială sau felul în care se întâlnesc diferite părți ale clădirii pot indica etape distincte de construcție sau intervenții ulterioare. Observând aceste diferențe, putem înțelege mai bine cum a fost construită clădirea și cum a fost modificată în timp.

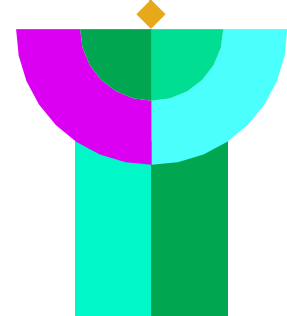
Există câteva tipuri frecvente de indicii care pot fi identificate. De exemplu, urmele lăsate pe calcane sau pereții caselor pot arăta existența unor structuri dispărute.

Ferestrele care nu sunt uniforme pot indica modificări realizate ulterior. Planurile neregulate sau formele neobișnuite ale unei clădiri pot sugera extinderi succesive. De asemenea, inserarea unor etaje noi poate fi recunoscută prin nealinierea elementelor de fațadă sau prin diferențe de stil.

Prin observarea atentă a acestor semne, o clădire poate fi „citită” ca un document, dezvăluindu-și treptat istoria și transformările prin care a trecut.



stiluri arhitecturale



De-a lungul vremii, arhitecții au construit în diferite moduri, pornind de la perioada în care au lucrat și de la ce îi preocupa pe oameni la vremea respectivă. Astfel, pot fi identificate diferite moduri de a construi, care poartă denumirea de stiluri arhitecturale.

◆ despre stiluri arhitecturale

V-ați gândit vreodată de ce casele sunt atât de diferite între ele? Sau cum au ajuns ele să fie așa? Cum unele sunt atât de bogate în decorațiuni și altele atât de simple, aproape ca niște cutii de pantofi cu doar câteva goluri?

Așa putem discuta despre stiluri arhitecturale. Ele s-au schimbat foarte mult de-a lungul anilor și asta ne poate ajuta să identificăm și perioadele în care au fost construite anumite case.



Casa Barillet, Orléans, Franța - 1905 - arhitect Geroges Marie Barillet
stil Art-Nouveau

Sunt atât de multe stiluri și variante încât am avea nevoie de foarte multe pagini pentru a le cuprinde. Spre exemplu stilul gotic care poate fi identificat foarte ușor prin folosirea arcului frânt sau a verticalelor aparente pe fațadă. Stilul neo-clasic, apărut din dorința arhitecților de a se inspira din arhitectura antică. Sau stilul modernist, simplificat, fără decorațiuni, cu linii drepte și acoperiș plat, aproape opus celui Art-Nouveau cu forme curbe.



Villa Savoye, Poissy - Paris, Franța - 1930 - arhitect Le Corbusier
stil Modernist

◆ câteva stiluri arhitecturale în România

casa cu un singur nivel

În satele din Prahova Subcarpatică, casa tradițională face parte dintr-un peisaj rural format în strânsă legătură cu relieful și viața comunităților locale. Mai mult decât o simplă locuință, ea ilustrează o arhitectură locală bine adaptată cadrului subcarpatic și modului de viață tradițional din această zonă.



- casa cu un singur nivel
- prispă, foișor, pridvor
- acoperiș în 4 ape
- soclu de piatră
- elemente decorative din lemn și tencuială

◆ casa săsească

Casele săsești se găsesc în Transilvania, mai ales în sudul regiunii, în localități istorice întemeiate de comunitățile săsești stabilite aici în Evul Mediu. Ele sunt speciale prin valoarea lor de patrimoniu, deoarece fac parte dintr-un peisaj cultural istoric bine conservat și ilustrează contribuția importantă a sașilor la identitatea culturală a Transilvaniei.



- volum construit compact, aliniat la stradă
- acoperiș înalt, puternic înclinat
- cromatică tradițională bazată pe tonuri pastelate
- poartă mare de acces către curtea interioară
- fațadă sobră, ordonată, cu goluri dispuse simetric

cula

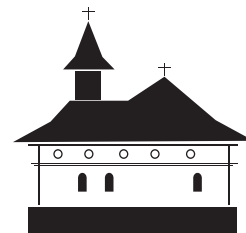
Culele din România se găsesc mai ales în Oltenia și, mai rar, în alte zone ale fostei Țări Românești, în județe precum Argeș, Vâlcea, Gorj, Mehedinți, Dolj, Olt și Teleorman. Ele sunt speciale prin valoarea lor de patrimoniu, deoarece vorbesc despre o etapă aparte din istoria socială și culturală a sudului României și aparțin unui tip de arhitectură devenit astăzi rar.



- construcție fortificată, cu ziduri groase, menite să ofere protecție
- are de obicei mai multe niveluri, cu parter și etaj
- ferestre mici, înguste, pentru apărare
- include elemente de locuire boierească, dar și de refugiu
- are adesea foișor sau balcon de observație, folosit pentru supravegherea împrejurimilor

arhitectura bisericească

Bisericile ortodoxe se găsesc în toate regiunile României și ocupă un loc important în viața religioasă a unei țări în care ortodoxia este confesiunea majoritară. Ele sunt deosebite nu doar prin rolul lor spiritual, ci și prin valoarea lor culturală și istorică, unele fiind recunoscute inclusiv în patrimoniul mondial UNESCO.



- planul construcției este adesea în formă de cruce
- are turla sau clopotnițe amplasate deasupra bisericii
- pereții sunt decorați uneori cu picturi religioase
- include decorațiuni sculptate în piatră, lemn sau frescă
- folosește elemente tradiționale bizantine și românești

bisericile fortificate

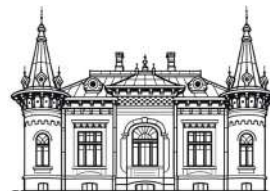
Bisericile fortificate se găsesc mai ales în sudul Transilvaniei, în satele istorice legate de comunitățile săsești. Importanța lor vine din îmbinarea dintre rolul religios și funcția de apărare de odinioară.



- au ziduri groase și puternice, construite pentru apărare
- sunt înconjurate de turnuri, ziduri de incintă și drumuri de strajă pentru supraveghere
- îmbină rolul religios cu cel de refugiu pentru comunitate
- în zidurile de incintă erau amenajate spații pentru provizii, adăpost și apărare în caz de atac
- sunt construite din piatră, cărămidă și lemn, materiale rezistente și durabile

eclectic

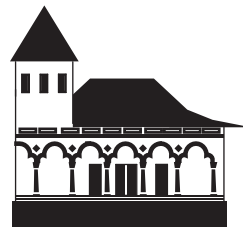
Stilul eclectic se regăsește mai ales în arhitectura urbană de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Este un stil important deoarece reunește influențe diferite într-o singură compoziție și exprimă deschiderea arhitecturii românești către modelele europene ale epocii.



- combină elemente din mai multe stiluri arhitecturale
- pune accent pe varietate și bogăție decorativă
- evidențiază fațade elaborate și detalii numeroase
- permite mai multă libertate în compoziția clădirii
- creează construcții originale, cu aspect monumental și expresiv

◆ neoromânesc

Stilul neoromânesc se întâlnește la clădiri ridicate de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din prima parte a secolului XX. Este deosebit pentru că exprimă căutarea unui stil arhitectural românesc, inspirat din tradiția locală și transformat într-un limbaj reprezentativ pentru identitatea națională.



- se inspiră din arhitectura tradițională românească
- folosește arcade, coloane și foișoare decorative
- include ornamente inspirate din motive populare
- are acoperișuri înalte, cu streșini largi
- prezintă ferestre și uși încadrate de decorații sculptate

neoclasic

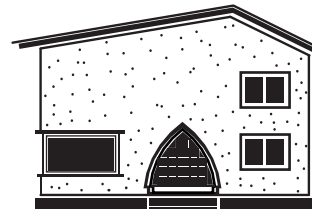
Stilul neoclasic se regăsește în România mai ales în București și în alte orașe cu patrimoniu urban valoros, unde este prezent în numeroase clădiri istorice din secolul al XIX-lea. Specificul stilului neoclasic stă în legătura sa cu modelele Greciei și Romei antice și în preferința pentru o arhitectură clară, echilibrată și sobră.



- are fațade simetrice și bine echilibrate
- folosește coloane, pilaștri și frontoane inspirate din Antichitate
- pune accent pe ordine, proporție și claritate în compoziție
- are intrări monumentale, evidențiate prin scări sau porticuri
- folosește forme geometrice regulate și linii drepte, monumentale

◆ mediteranean (maur/florentin)

Stilul mediteranean maur se întâlnește mai ales în arhitectura interbelică din București, unde apare după anii 1930 sub influența modelelor hispanice și mediteraneene. Este deosebit prin felul în care aduce în arhitectura românească o imagine mai exotică și mai pitorească, rezultată din întâlnirea influențelor maure, italiene și spaniole



- folosește arcade în formă de potcoavă sau arcuite
- are decorațiuni geometrice și vegetale foarte elaborate
- include curți interioare, terase și spații deschise
- folosește ceramică decorativă, mozaic și stucatură
- are un aspect exotic și luminos, specific regiunilor sudice din Europa

neo-baroc

Stilul neobaroc se remarcă prin bogăția ornamentelor și aspectul său spectaculos, fiind ușor de recunoscut prin acoperișurile cu lucarne decorate, frontoanele arcuite, etajele evidențiate prin decorațiuni, basoreliefurile cu motive florale și balcoanele sprijinite pe console sculptate sub forma unor heruvimi, lei sau cupidoi, toate aceste elemente contribuind la eleganța, dinamismul și expresivitatea fațadelor.



- fațade bogat ornamentate
- etaje evidențiate prin cornișe decorate
- tâmplării din lemn arcuite și traforate
- elemente figurative ca îngerii, lei, cupidoi
- readuce în atenția publicului stilul baroc

art nouveau

Art Nouveau se regăsește în România mai ales în orașe precum Oradea, Târgu Mureș și Timișoara, unde a lăsat clădiri reprezentative pentru începutul secolului al XX-lea. Este un stil important deoarece aduce în patrimoniul românesc o interpretare locală a unei mișcări europene majore și contribuie la identitatea culturală a mai multor orașe.



- folosește linii curbe și forme inspirate din natură
- include decorațiuni florale și vegetale bogat detaliate
- evidențiază vitralii, fier forjat și ornamente sculptate
- are fațade asimetrice și compoziții dinamice
- integrează elemente decorative în ferestre, balcoane și porți

◆ modernism (cu elemente art-deco)

În România, modernismul s-a afirmat mai ales în perioada interbelică, lăsând urme în orașe precum București și Timișoara. Importanța lui stă în faptul că a schimbat profund felul de a gândi arhitectura, punând accent pe funcționalitate, claritate și pe adaptarea construcțiilor la viața modernă.



- pune accent pe simplitate și funcționalitate
- folosește forme geometrice clare și linii drepte
- renunță la ornamentele bogate și la decorul excesiv
- are fațade simple, cu suprafețe netede
- folosește materiale moderne, precum betonul, sticla și metalul

◆ blocul comunist

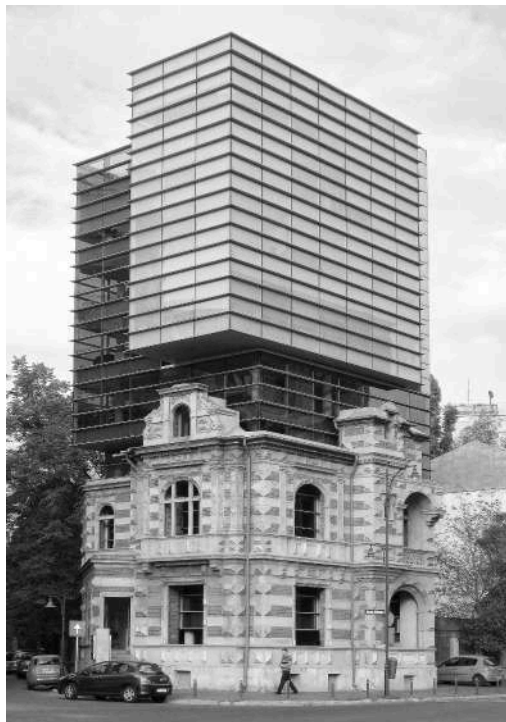
Blocurile comuniste se găsesc în aproape toate marile orașe ale României și definesc multe dintre cartierele construite în perioada sistematizării socialiste. Importanța lor stă în faptul că au schimbat profund modul de locuire urbană, fiind legate de ideea de construcție rapidă, organizare colectivă și funcționalitate.



- au forme simple și repetitive
- sunt construite din beton și prefabricate
- au fațade lipsite de decorațiuni
- sunt organizate în apartamente de dimensiuni asemănătoare
- au fost construite pentru a adăposti un număr mare de locuitori

◆ când arhitectura istorică se întâlnește cu cea contemporană

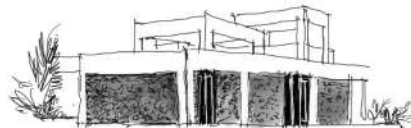
Acest tip de proiect nu aparține unui stil propriu-zis, ci unei intervenții contemporane asupra fondului construit existent, realizată prin extindere, supraînălțare sau integrarea unui volum nou în raport cu o clădire mai veche. Importanța acestor intervenții stă în încercarea de a păstra construcția existentă și de a-i prelungi viața prin adaptare, reutilizare și integrarea unor funcțiuni noi.



- îmbină elemente istorice cu volume și materiale contemporane
- păstrează total sau parțial fațada clădirii vechi
- adaugă extinderi sau supraînălțări cu un aspect clar diferit de construcția inițială
- evidențiază contrastul dintre ornamentația veche și simplitatea arhitecturii moderne
- urmărește conservarea valorii clădirii existente și adaptarea ei la nevoi noi

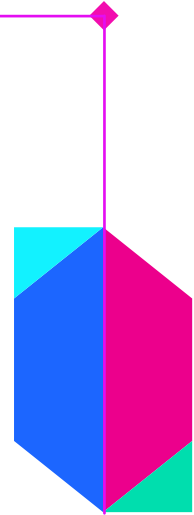
◆ contemporană

Stilul contemporan se manifestă în arhitectura actuală din România, în proiecte recente care răspund nevoilor de locuire, lucru și viață urbană ale prezentului. Importanța lui stă în accentul pus pe funcționalitate, sustenabilitate și pe folosirea unor strategii integrate, adaptate societății contemporane.



- folosește structuri moderne, adesea pe cadre de beton
- are forme simple, geometrice și volume clare
- include suprafețe mari vitrate și ferestre ample
- pune accent pe spații deschise și luminoase
- folosește materiale actuale, precum betonul, sticla și metalul, dar și lemn sau alte materiale tradiționale, însă prelucrate și puse în operă cu noi tehnologii

monumente arhitecturale



O clădire de patrimoniu, care merită menționată ca obiect de arhitectură, ca mărturie a istoriei și a culturii locului, este un monument istoric.

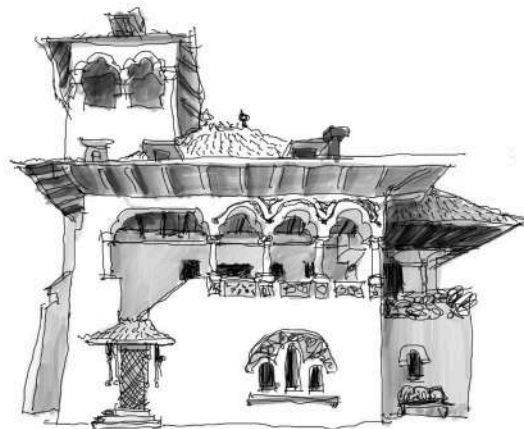
Monumentele istorice de arhitectură din România reprezintă memoria construită a comunităților noastre. Ele nu sunt doar clădiri vechi, ci mărturie materială ale felului în care oamenii au locuit, au muncit, s-au rugat, s-au apărat și și-au exprimat valorile estetice de-a lungul timpului. De la cule, conace, biserici de lemn și mănăstiri, până la case tradiționale, palate urbane, cetăți și ansambluri industriale, aceste monumente păstrează în ziduri tehnici de construcție, proporții, meșteșuguri și soluții adaptate locului, climei și resurselor locale. Ele definesc caracterul peisajului cultural românesc și dau identitate orașelor și satelor noastre.

Importanța lor este, înainte de toate, culturală și educativă. Prin ele putem înțelege continuitatea istorică, diversitatea regională și dialogul dintre influențele orientale, occidentale, bizantine, vernaculare sau moderne care au modelat teritoriul României. Un monument istoric transmite autenticitate și sens: el oferă comunității repere de apartenență, iar generațiilor tinere o lecție despre valoarea timpului, a meșteșugului și a responsabilității față de patrimoniu. În același timp, aceste clădiri au și o valoare socială și economică, deoarece pot susține turismul cultural, revitalizarea locală și valoarea unui loc.

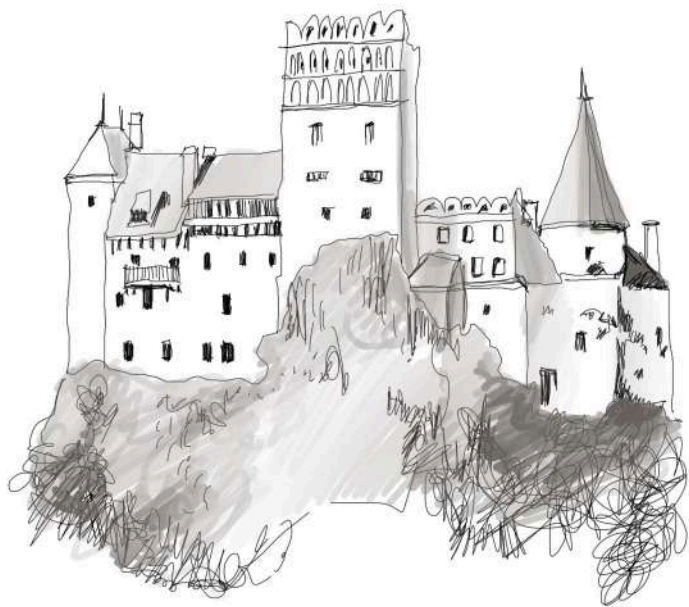
A proteja monumentele istorice înseamnă a proteja nu doar materia lor, ci și semnificația lor. Fiecare intervenție asupra unui monument trebuie să respecte autenticitatea, valoarea istorică și povestea pe care acesta o poartă. Un monument nu este important doar prin frumusețea sa, ci prin capacitatea de a lega trecutul de prezent și de a transmite mai departe o moștenire comună.



În România sunt mii de clădiri, ansambluri de clădiri, cartiere, așezări care sunt considerate monumente istorice. Vom prezenta doar trei dintre ele, iar provocarea este să căutați voi și să analizați, schițați monumentele istorice cu care vă întâlniți.



Vila Minovici din București, cunoscută astăzi ca Muzeul Nicolae Minovici, este un monument istoric ridicat la începutul secolului al XX-lea. Clădirea, proiectată de arhitectul Cristofi Cerchez, este un exemplu important de stil neoromânesc, cu elemente inspirate din arhitectura tradițională: un turn care amintește de cula oltenească, etaj supraînălțat, mansardă și decorațiuni bogate. Importanța ei este dublă: pe de o parte, are valoare arhitecturală prin felul în care transformă motivele populare într-o vilă urbană cultă, iar pe de altă parte, are valoare culturală deoarece a devenit foarte devreme spațiul primei colecții de artă populară din București.



Castelul Bran este un monument istoric important al României, valoros atât prin arhitectura sa medievală, cât și prin rolul său în istoria și identitatea culturală a țării. Clădirea are o funcțiune defensivă, construită pentru protecție și supraveghere. De aceea are ziduri groase, turnuri înalte și un aspect compact, adaptat terenului înalt pe care este amplasat. Deschiderile sunt mai mici, iar forma generală sugerează siguranță și control asupra zonei înconjurătoare. Toate aceste elemente arată cum arhitectura este direct influențată de rolul de fortificație al castelului.



Biserica Neagră din Brașov este una dintre cele mai impresionante construcții gotice din România. Având o funcțiune religioasă, este destinată comunității și activităților spirituale. Arhitectura ei este impunătoare, cu spații înalte, ferestre mari și un turn care o face vizibilă de la distanță. Forma alungită și detaliile gotice contribuie la crearea unei atmosfere solemne și liniștite. Astfel, aspectul clădirii reflectă rolul ei de loc de adunare și reflecție pentru comunitate.

glosar de termeni

Alee • drum îngust pentru pietoni, de obicei într-un parc sau într-o grădină.

Ansamblu arhitectural • grup de clădiri sau spații care formează împreună o unitate urbană.

Ancadrement • chenar decorativ în relief realizat în jurul unei ferestre sau unei uși.

Arc • element curbat care unește doi stâlpi sau doi pereți, formând o structură stabilă.

Arcadă • element format din unul sau mai multe arce și din elementele care le susțin (zid, coloană, stâlp).

Atrium • spațiu interior deschis, de obicei luminat de sus, aflat în centrul unei clădiri.

Arhitectură • știința și arta de a construi.

Balcon • platformă care iese în afara fațadei unei clădiri, accesibilă din interior.

Balustradă • element de protecție montat la marginea scărilor, balcoanelor sau teraselor.

Boltă • structură curbată din zidărie sau beton care acoperă un spațiu și distribuie greutatea către pereți sau stâlpi.

Bosaj • elemente ieșite în relief față de suprafața peretelui, cu forme regulate, din piatră sau tencuială.

Canat • fiecare dintre părțile mobile ale unei ferestre sau ale unei uși.

Capitel • partea superioară, de obicei decorată, a unei coloane.

Cartier istoric • zonă a unui oraș unde s-au păstrat clădiri și străzi vechi cu valoare culturală.

Ceramică glazurată • tehnică de finisare a ceramicii prin aplicarea unui strat protector colorat sau transparent.

Clopotniță • turn al unei biserici în care sunt amplasate clopotele.

Colonadă • șir de coloane aliniate care susțin o parte a unei clădiri sau marchează un spațiu exterior.

Coloană • element constructiv vertical care susține boltă, tavanul sau frontonul.

Conservare • protejarea clădirilor istorice pentru a le prelungi existența și a păstra elementele originale.

Contrafort • element de sprijin construit lângă un perete pentru a-i mări rezistența.

Cornișă • partea superioară a pereților unei clădiri, de obicei decorativă, care susține acoperișul.

Cornișă decorativă • element ornamental aflat în partea superioară a unui perete sau sub acoperiș.

Culoar • spațiu de circulație în interiorul unei clădiri care leagă mai multe încăperi.

Cupolă • acoperiș sau boltă în formă de

emisferă, întâlnit la biserici sau clădiri monumentale.

Curte interioară • spațiu deschis aflat în interiorul unei clădiri sau între mai multe clădiri.

Decorație arhitecturală • element ornamental adăugat unei clădiri pentru a-i îmbunătăți aspectul.

Element structural • parte a unei clădiri care contribuie la susținerea și stabilitatea construcției.

Elemente traforate • elemente decorative decupate în materiale precum lemnul sau metalul.

Fațadă • una dintre părțile frontale exterioare ale unei clădiri.

Fațadă principală • partea cea mai importantă a unei clădiri, orientată de obicei către stradă sau piață.

Finisaj • ultima operațiune prin care se definitivează aspectul unei construcții.

Foișor • element constructiv ornamental al unei case, situat la intrare sau în exterior.

Fronton • element ornamental, de obicei triunghiular, situat în partea superioară a fațadei unei clădiri.

Fundație • partea de bază a unei construcții, aflată sub nivelul solului, care susține greutatea clădirii.

Lambriu • placare a unui perete sau plafon cu panouri de lemn.

Loggie • spațiu acoperit și deschis spre exterior, integrat în interiorul volumului clădirii.

Lucarnă • fereastră mică în acoperiș pentru a lumina și aerisi podul sau mansarda.

Mansardă • spațiu locuibil amenajat în podul unei clădiri.

Monument • construcție sau parte de construcție cu valoare culturală sau istorică.

Monument istoric • clădire sau obiect cu valoare culturală și istorică protejat prin lege.

Nișă • adâncitură într-un perete, cu rol decorativ sau funcțional.

Parapet • perete mic care delimitează o terasă, un balcon sau o șosea.

Parc urban • spațiu verde amenajat într-un oraș pentru recreere și relaxare.

Patrimoniu • ansamblul bunurilor culturale și istorice moștenite de o comunitate.

Pavilion • construcție mică, de obicei decorativă, amplasată într-un parc sau într-o grădină.

Pavaj • strat de piatră, cărămidă sau alte materiale care acoperă o stradă sau o piață.

Pazie • element de lemn la marginea acoperișului.

Peisaj urban • aspectul general al unui oraș format din clădiri, străzi și spații verzi.

Piață publică • spațiu deschis într-un oraș unde oamenii se întâlnesc sau participă la evenimente.

Plan de situație • desen care arată poziția unei clădiri pe un teren și relația ei cu împrejurimile.

Plan urbanistic • document care stabilește regulile de construire și dezvoltare ale unei zone.

Portal • intrare principală decorată a unei clădiri importante.

Portic • spațiu acoperit delimitat pe o latură de o suită de coloane.

Pridvor • galerie exterioară cu acoperiș sprijinit pe stâlpi, aflată în fața unei case.

Prispă • terasă îngustă acoperită de-a lungul peretelui din fața al unei case țărănești.

Registru • suprafață cuprinsă între două elemente decorative orizontale continue.

Reabilitare • lucrări prin care o clădire este îmbunătățită pentru a putea fi folosită din nou.

Restaurare • repararea și refacerea unei clădiri sau a unei opere de artă respectând forma originală.

Restaurare arhitecturală • proces de refacere a unei clădiri istorice pentru a-i păstra aspectul aspectul inițial.

Rețea stradală • ansamblul străzilor care organizează circulația într-un oraș.

Simetrie • distribuție egală și echilibrată a elementelor unui ansamblu după un anumit ax.

Siluetă urbană • conturul clădirilor unui oraș privite de la distanță.

Soclu • partea inferioară, mai proeminentă, a unei clădiri sau baza unei coloane.

Spațiu public • loc accesibil tuturor oamenilor, precum piețele, parcurile sau străzile.

Stradă pietonală • stradă destinată în principal circulației pietonilor.

Tencuială • strat de material aplicat pe un perete pentru protecție și decor.

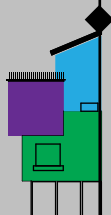
Terasă • platformă deschisă sau acoperită situată lângă sau pe acoperișul unei clădiri.

Turn • element vertical înalt al unei construcții.

Vitraliu • fereastră decorativă realizată din bucăți de sticlă colorată.

Zonă construită protejată • teritoriu unde se află clădiri sau ansambluri cu valoare culturală protejate prin reguli speciale.

Zonă protejată • parte a unui oraș unde construcțiile și intervențiile sunt strict reglementate pentru a proteja patrimoniul.



Acesta a fost un mic ghid despre patrimoniu, realizat de eematio în cadrul proiectului "Kitul de Arhitectură pentru liceeni."



Susținut de



ORDINUL
ARHITECȚILOR
DIN ROMÂNIA



Timbrul
Arhitecturii